

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – PROPOZYCJA
KLASA III GIMNAZJUM

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten jest jedynie propozycją. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

TEMAT LEKCJI	Poziom konieczny – ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy – ocena dostateczna	Poziom rozszerzający – ocena dobra	Poziom dopełniający – ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający – ocena celująca
1. Wiek rozumu	<p>Uczeń zna: - postacie: Kartezjusza, <i>Jeana Jacques'a Rousseau</i>, <i>Monteskiusza</i>, <i>Woltera</i>, - najważniejsze postulaty filozofów oświecenia.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: nowożytna nauka, <i>oświecenie</i>, <i>filozofowie</i>, <i>prawa człowieka</i>, <i>umowa społeczna</i>, <i>trójpodział władzy</i>.</p> <p>Uczeń potrafi: - umiejscowić oświecenie w czasie i przestrzeni, - wymienić <i>idee oświecenia i rozpoznać je w nauce, literaturze, architekturze i sztuce</i>.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Immanuela Kanta, Denisa Diderota.</p> <p>Uczeń potrafi: - wymienić wynalazki XVIII w., - wyjaśnić, na czym polegał porządek panujący w Europie w XVII i XVIII w., - <i>scharakteryzować zasadę trójpodziału władzy Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Rousseau</i>, - wymienić te idee oświecenia, które przetrwały do czasów współczesnych.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: braci Montgolfier.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: racjonalizm, deizm, klasycyzm, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, encyklopedyści, cenzura.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić stan wiedzy XVIII-wiecznych Europejczyków o świecie, - określić stosunek filozofów oświecenia do religii i Kościoła.</p>	<p>Uczeń rozumie: - rolę, jaką przypisywano <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i>, - proces przemian cywilizacyjnych, które zaszły w epoce oświecenia.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić poglądy <i>Woltera</i>, - dostrzec rodzącą się ideę praw człowieka.</p>	<p>Uczeń potrafi: - porównać średniowieczny, renesansowy i oświeceniowy pogląd na świat i człowieka jako element postępu cywilizacyjnego.</p>

<p>2. Nowe potęgi w Europie</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1700–1721, 1701, 1709, - postacie: <i>Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II,</i> - <i>zasadnicze cele, do których realizacji dążyli władcy Rosji, Prus i Austrii.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>absolutyzm oświecony.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie europejskie oświecone monarchie absolutne i kierunki ich ekspansji.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: trzecia wojna północna, militarizm, - wpływ idei oświecenia na przemiany ustrojowe w XVIII w.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>porównać reformy oświeceniowe wprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii.</i></p>	<p>Uczeń zna: - postać: Fryderyka Wilhelma, - lata panowania Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II.</p> <p>Uczeń rozumie: - proces przemian cywilizacyjnych, które zaszły w Rosji, Prusach i Austrii.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić proces powstawania państwa pruskiego, - scharakteryzować funkcjonowanie absolutyzmu oświeconego na przykładzie Rosji, Prus i Austrii, - omówić przebieg ekspansji terytorialnej Rosji i Prus.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: wielki elektor.</p> <p>Uczeń potrafi: - dostrzec rosnącą potęgę sąsiadów Rzeczypospolitej i wynikające stąd zagrożenia.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić działalność absolutnych władców Rosji, Prus i Austrii.</p>
<p>3. „My, naród Stanów Zjednoczonych” ...</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 4 VII 1776, 1787, - postać: <i>Jerzego Waszyngtona,</i> - <i>główne instytucje</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1775, 1783, - postacie: <i>Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego,</i> - najważniejsze treści</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1765, 1773, 1777, 1779, 1781, 1791.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: „bostońska herbatka”.</p>	<p>Uczeń potrafi: - dostrzec w <i>Deklaracji niepodległości</i> i <i>Karcie Praw</i> realizację oświeceniowej idei praw człowieka.</p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>ocenić wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.</i></p>

	<p><i>ustrojowe Stanów Zjednoczonych.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: kolonia, Indianie, <i>konstytucja</i>.</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie zasięg kolonii angielskich w Ameryce Północnej w II połowie XVIII w., - <i>przedstawić przyczyny konfliktu między kolonistami a Wielką Brytanią.</i></p>	<p>zawarte w <i>Deklaracji niepodległości</i> i <i>Karcie Praw</i>.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: opłata stemplowa, system prezydencki.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać warunki życia i zajęcia kolonistów europejskich w Ameryce Północnej, - <i>wyjaśnić, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - wymienić najważniejsze różnice między koloniami na Północy i na Południu, - scharakteryzować relacje między koloniami amerykańskimi a Wielką Brytanią, - omówić przebieg i <i>następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość</i>, - <i>przedstawić wkład Polaków</i></p>		
4. „Ludzie rodzą się i pozostają wolni i równi”...	<p>Uczeń zna: - daty: 1789–1799, 14 VII 1789, VIII 1789, IX 1791, - postać: Ludwika XVI, - treść najważniejszych dokumentów wydanych w czasie rewolucji francuskiej (w latach 1789–1791).</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: stan trzeci,</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 4/5 VIII 1789, - strukturę społeczeństwa francuskiego przed rewolucją.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: stary ład, Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, monarchia konstytucyjna, - <i>do czego dążyła burżuazja francuska</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: V 1789, 17 VI 1789.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: wielka trwoga, - <i>wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji francuskiej oraz na treść Deklaracji praw człowieka i obywatela i konstytucji z 1791 r.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>opisać główne zasady</i></p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1790, - postać Emmanuela Sieyès’a.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić działalność Zgromadzenia Narodowego (w latach 1789–1791), - scharakteryzować relacje między Kościołem a państwem w czasie rewolucji francuskiej (w latach</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić znaczenie <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> dla realizacji oświeceniowej idei praw człowieka.</p>

	<p><i>burżuazja, rewolucja francuska, Bastylia.</i> Uczeń potrafi: - wyjaśnić główne przyczyny rewolucji, - wskazać przyczyny niezadowolenia stanu trzeciego z panującej we Francji sytuacji.</p>	<p><i>biorąca udział w rewolucji.</i> Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności zwołania Stanów Generalnych i utworzenia Zgromadzenia Narodowego.</p>	<p><i>ideowe rewolucji francuskiej zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela,</i> - omówić ustrój Francji na podstawie konstytucji uchwalonej w 1791 r.</p>	1789–1791).	
<p>5. „Rewolucja pożera własne dzieci” Część I. Francja republiką Część II. Wielki terror</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 21 IX 1792, 1793–1794, - postać <i>Maksymiliana Robespierre’a</i>. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>jakobini, wielki terror</i>. Uczeń potrafi: - wskazać charakterystyczne cechy dyktatury <i>jakobińskiej</i>.</p>	<p>Uczeń rozumie: - daty: IX 1792, I 1793, - pojęcia: <i>sankiuloci, Konwent, Komitet Ocalenia Publicznego, dekret o podejrzanych, trybunał rewolucyjny</i>. Uczeń potrafi: - wymienić postulaty <i>sankiulotów</i> i wyjaśnić, w jaki sposób dążyli oni do ich realizacji, - opisać reakcję władców europejskich na wydarzenia w rewolucyjnej Francji, - przedstawić okoliczności, w których doszło do przekształcenia się Francji w republikę, - przedstawić skutki wielkiego terroru.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>prawica, lewica, centrum, Marsylianka</i>. Uczeń potrafi: - omówić przebieg wojny Francji z Austrią i Prusami, - opisać działania <i>Konwentu</i> w celu ratowania republiki francuskiej, - scharakteryzować relacje między Kościołem a władzami rewolucyjnej Francji (w okresie wielkiego terroru).</p>	<p>Uczeń zna: - postać: <i>Georges’a Dantona</i>. Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>kontrewolucja</i>, - proces przemian świadomości Francuzów w dobie rewolucji. Uczeń potrafi: - omówić i ocenić skutki <i>rewolucji francuskiej</i>.</p>	<p>Uczeń rozumie: - różnorodność postaw społecznych w warunkach zagrożenia na przykładzie rewolucyjnej Francji.</p>

<p>6. Od dyrektoriatu do cesarstwa</p> <p>Część I. Od dyrektoriatu do konsulatu</p> <p>Część II. Cesarz Francuzów</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1799–1804, XII 1804, - postać: <i>Napoleona Bonaparte</i>.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: dyrektariat, zamach stanu, konsulat.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić sytuację panującą we Francji w okresie rządów dyrektoriatu, - wyjaśnić okoliczności, w których Napoleon został pierwszym konsulem, - wymienić główne cele, do których realizacji dążył Napoleon.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1795–1799, 1803–1815, - najważniejsze przepisy zawarte w Kodeksie Napoleona.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>konkordat</i>, Kodeks Napoleona, prawo cywilne, <i>blokada kontynentalna</i>.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić dokonania Napoleona w okresie konsulatu, - wskazać na mapie państwa, z którymi walczył Napoleon, oraz miejsca najważniejszych bitew stoczonych w latach 1805–1806.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1801, 1804, 1805, 1806.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: liceum, - proces przemian ustrojowych we Francji w latach 1799–1804, - powody, dla których państwa europejskie podjęły walkę z Napoleonem.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić przebieg wojen napoleońskich w latach 1803–1806, - wyjaśnić przyczyny sukcesów politycznych i militarnych Francji w okresie wojen napoleońskich.</p>	<p>Uczeń rozumie: - przyczyny przywiązania Francuzów do Napoleona.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać zmiany w <i>Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych</i>, - dostrzec wpływ jednostki na dzieje.</p>	<p>Uczeń potrafi: - dostrzec znaczenie Kodeksu Napoleona jako podstawy nowoczesnego prawa cywilnego, - ocenić dokonania Napoleona w polityce wewnętrznej i jako dowódcy wojskowego.</p>
<p>7. Upadek Napoleona</p> <p>Część I. Napoleońska Europa</p> <p>Część II. Upadek Napoleona</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1807, 1812, 1813, 1814, 1815, - postanowienia pokoju w Tylży.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: Wielka Armia.</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: bitwa narodów, cesarstwo 100-dniowe, kongres.</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie szlak wyprawy Wielkiej Armii i miejsca najważniejszych bitew</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: nacjonalizm, - powody wzrostu nastrojów nacjonalistycznych w krajach europejskich.</p> <p>Uczeń potrafi: - dostrzec słabe strony imperium stworzonego</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1821, - postać: Ludwika XVIII.</p> <p>Uczeń rozumie: - złożoność przyczyn upadku Napoleona.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać zmiany w</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić dokonania Napoleona jako dowódcy wojskowego, - dokonać całościowej oceny epoki napoleońskiej.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie terytorium cesarstwa francuskiego i kraje, które znajdowały się w strefie jego wpływów, - wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Francji z Rosją. 	<p>stoczonych w latach 1807–1815,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać przebieg stu dni Napoleona. 	<p>przez Napoleona,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić przebieg działań wojennych w latach 1812–1815 i ich skutki. 	<p><i>Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych.</i></p>	
<p>Czasy rozumu i rewolucji (lekcja powtórzeniowa)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Europy i Ameryki Północnej w XVIII i na początku XIX w. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić poglądy najważniejszych filozofów oświecenia. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie najważniejsze zmiany terytorialne w XVIII i na początku XIX w., - scharakteryzować przemiany ustrojowe, jakie dokonały się pod wpływem idei oświecenia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - związek między ideami oświeceniowymi a głównymi wydarzeniami politycznymi i przemianami społecznymi, jakie zaszły na przełomie XVIII i XIX w. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzec wzrastającą rolę burżuazji jako siły politycznej, - określić, jak na przełomie XVIII i XIX w. zmieniło się położenie chłopów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jak zmienił się układ sił w Europie w XVIII i na początku XIX w., - wyjaśnić przyczyny utraty pozycji i znaczenia Kościoła, - omówić zmiany w organizacji wojska i sposobie prowadzenia wojen na przełomie XVIII i XIX w., - wskazać pozytywne i negatywne strony wydarzeń, które nastąpiły na przełomie XVIII i XIX w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić twierdzenie, że przemiany XVIII i początku XIX w. wciąż wywierają wpływ na współczesność.

Upadek starego ładu (sprawdzian wiadomości)					
8. Ostatni król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1764, 1768–1772, 1772, - postać: <i>Stanisława Augusta Poniatowskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: konfederacja barska. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić przyczyny I rozbioru Polski oraz podać jego skutki, - sytuować w czasie I rozbioru <i>Rzeczypospolitej i wskazać na mapie zmiany terytorialne po tym rozbiorze,</i> - wyjaśnić przyczyny zawiązania konfederacji barskiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1768, - zasady ustrojowe państwa polskiego zawarte w prawach kardynałnych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: „Familia”, Szkoła Rycerska, „Monitor”, prawa kardynałne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku <i>Rzeczypospolitej,</i> - określić wpływ państw ościennych na wydarzenia w Polsce w latach 1764–1772. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1765. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: protektorat. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić okoliczności elekcji Stanisława Poniatowskiego na króla Polski, - opisać działalność reformatorską króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, - opisać przebieg konfederacji barskiej, - łączyć w związki przyczynowo-skutkowe wydarzenia związane z konfederacją barską i I rozbiorem Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dane liczbowe dotyczące terytoriów i ludności utraconych przez Polskę w wyniku I rozbioru. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić okoliczności, w których doszło do zawiązania konfederacji przez innowierców i katolików, - wyjaśnić zmiany w międzynarodowym położeniu <i>Rzeczypospolitej w XVIII w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polegają różnice zdań w ocenie konfederacji barskiej.
9. Wiwat 3 maja! Część I. Po rozbiorze Część II. Sejm Wielki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1764–1795, 1773, 1788–1792, 3 V 1791, - postacie: <i>Hugona Kollątaja, Stanisława Staszica,</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postacie: <i>Tadeusza Rejtana, Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego,</i> - najważniejsze postanowienia sejmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1789, 1790, 1773–1775, - postacie: <i>Marcella Bacciarellego, Bernarda Bellotta (Canaletta), Stanisława</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływ idei oświecenia na przemiany świadomości Polaków w II połowie XVIII w., - znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić reformy Sejmu Wielkiego i Konstytucję 3 maja.

	<p>- stronnictwa polityczne Sejmu Wielkiego, - <i>postanowienia Konstytucji 3 maja.</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Komisja Edukacji Narodowej, czasy stanisławowskie, Sejm Wielki (Czteroletni).</i> Uczeń potrafi: - <i>przedstawić okoliczności powstania, zadania i osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej, - sytuować w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja.</i></p>	<p>rozbiorowego i <i>reformy Sejmu Wielkiego.</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: Rada Nieustająca, <i>styl klasycystyczny, Ustawa rządowa.</i> Uczeń potrafi: - omówić dokonania wybitnych twórców polskiego oświecenia, - przedstawić okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i uchwalenia Konstytucji 3 maja.</p>	<p>Małachowskiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: Kuźnica Kołłątajowska, czarna procesja, - <i>na czym polegał oświeceniowy charakter Konstytucji 3 maja.</i> Uczeń potrafi: - omówić przebieg obrad sejmu rozbiorowego, - <i>rozpoznać charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i scharakteryzować przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.</i></p>	<p>ratowania państwa polskiego. Uczeń potrafi: - ocenić różne postawy posłów szlacheckich uczestniczących w obradach sejmu rozbiorowego.</p>	
<p>10. Koniec Polski? Część I. Targowica Część II. Insurekcja kościuszkowska</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1792, 1793, 24 III 1794, 1794, 1795, - postać: <i>Tadeusza Kościuszki.</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>konfederacja targowicka, wojna w obronie Konstytucji 3 maja, insurekcja</i></p>	<p>Uczeń zna: - postać: Józefa Poniatowskiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: Naczelnik powstania, kosynierzy, Uniwersał połaniecki, - symboliczne znaczenie pojęcia: targowica. Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: <i>Ksawerego Branickiego, Szczęsnego Potockiego, Seweryna Rzewuskiego, Jana Kilińskiego.</i> Uczeń rozumie: - pojęcie: order Virtuti Militari, - znaczenie wydania</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1798, - dane liczbowe dotyczące terytoriów i ludności utraconych przez Polskę w wyniku II i III rozbioru. Uczeń potrafi: - omówić stosunek społeczeństwa</p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>ocenić następstwa zawiązania konfederacji targowickiej,</i> - dostrzec znaczenie insurekcji kościuszkowskiej jako pierwszego powstania narodowego.</p>

	<p><i>kościuszkowska.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej, - sytuować w czasie II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazać na mapie zmiany terytorialne po tych rozbiorach, - przedstawić cele i następstwa powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja i przebieg powstania kościuszkowskiego, - wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja i podczas powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uniwersału połanieckiego.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić postawę króla Stanisława Augusta podczas wydarzeń 1792 r., - omówić stosunek chłopów i mieszczan do powstania. 	<p>polskiego oraz państw ościennych do reform Sejmu Wielkiego i Konstytucji 3 maja.</p>	
<p>11. „Jeszcze Polska nie umarła”...</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1797, - postacie: <i>Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego,</i> - przyczyny upadku państwa polskiego, - okoliczności powstania i słowa pieśni legionowej <i>Jeszcze Polska nie umarła...</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: <i>Legiony Polskie.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: <i>Galicja,</i> - ponadczasową wartość pieśni <i>Jeszcze Polska nie umarła...</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku <i>Rzeczypospolitej,</i> - omówić organizację Legionów Polskich, - omówić plany <i>Napoleona co do Polaków,</i> - wyjaśnić, <i>dlaczego</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istotę sporu historyków na temat przyczyn upadku państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić zmiany, jakie zaszły w życiu poszczególnych warstw społeczeństwa polskiego po rozbiorach. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować i ocenić różne postawy Polaków w stosunku do zaborców, - ocenić politykę <i>Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać i ocenić działalność Legionów na terenie Włoch i Santo Domingo.

	<p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich.</p>	<p><i>Polacy wiązali z osobą Napoleona nadzieje na odzyskanie niepodległości.</i></p>			
12. Księstwo Warszawskie	<p>Uczeń zna: - daty: 1807, 1809, 1813. Uczeń potrafi: - wyjaśnić okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego i jego upadku, - wskazać na mapie obszar Księstwa w 1807 i po 1809 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: - przyczyny niezadowolenia Polaków po utworzeniu Księstwa Warszawskiego, - w czym przejawiała się zależność Księstwa Warszawskiego od Francji. Uczeń potrafi: - opisać cechy ustrojowe Księstwa Warszawskiego.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1808, 1812. Uczeń rozumie: - pojęcia: szwoleżerowie, wolne miasto. Uczeń potrafi: - przedstawić postawy i działalność Polaków podczas wojen napoleońskich, - omówić przebieg wojny z Austrią w 1809 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać mocne i słabe strony Księstwa Warszawskiego, - ocenić politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.</p>	
Upadek pierwszej Rzeczypospolitej (lekcja powtórzeniowa)	<p>Uczeń zna: - najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Polski w II połowie XVIII i na początku XIX w.</p>	<p>Uczeń rozumie: - powody pozytywnego nastawienia Polaków do Napoleona i Francji. Uczeń potrafi: - omówić próby reform państwa podejmowane w II połowie XVIII w., - przedstawić dorobek polskiego oświecenia.</p>	<p>Uczeń potrafi: - omówić zmiany w polskiej wojskowości na przełomie XVIII i XIX w., - dostrzec mocne i słabe strony czasów stanisławowskich, - przedstawić relacje między Polakami a sąsiadami oraz wyjaśnić, co było ich</p>	<p>Uczeń rozumie: - na czym polegają różnice w dokonywanej przez historyków ocenie wydarzeń, które doprowadziły do upadku państwa polskiego. Uczeń potrafi: - scharakteryzować różne postawy Polaków w obliczu kryzysu</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić próby reform państwa podejmowane w II połowie XVIII w., - ocenić różne postawy Polaków w obliczu kryzysu państwa polskiego i prób jego ratowania.</p>

			wynikiem.	państwa polskiego i prób jego ratowania.	
Uratować Rzeczpospolitą (sprawdzian wiadomości)					
13. Europa Świętego Przymierza	<p>Uczeń zna: - daty: 1814–1815, 1815.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: kongres wiedeński, legitymizm, równowaga sił, Święte Przymierze.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego, - wskazać na mapie zmiany terytorialne po kongresie wiedeńskim, - wyjaśnić, w jakim celu powołano Święte Przymierze.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1848–1849, - postać: Aleksandra I.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: naród, świadomość narodowa, ruchy narodowe, Wiosna Ludów, - cele polityczne uczestników kongresu wiedeńskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić główne założenia idei narodowych w Europie w I połowie XIX w., - omówić przyczyny, przebieg i skutki Wiosny Ludów.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: VII 1830, II 1848, - postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Karola X, Ludwika Filipa I, Napoleona III.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: konserwatyzm, rewolucja lipcowa, rewolucja belgijska, rewolucja lutowa.</p> <p>Uczeń potrafi: - scharakteryzować ideologię konserwatyzmu, - opisać wpływ rewolucji francuskiej na kształtowanie się świadomości narodowej w Europie w I połowie XIX w., - wskazać na mapie</p>	<p>Uczeń rozumie: - wpływ kongresu wiedeńskiego i Świętego Przymierza na sytuację narodów i państw Europy w I połowie XIX w.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić sytuację polityczną w Europie w latach 1815–1848.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać pozytywne i negatywne strony wystąpień narodowych i rewolucji w I połowie XIX w., - przedstawić bilans Wiosny Ludów.</p>

			tereny ogarnięte ruchami narodowymi w I połowie XIX w.		
14. Rewolucja przemysłowa	<p>Uczeń zna: - postacie: Jamesa Watta, George'a Stephensona, - ramy chronologiczne rewolucji agrarnej i przemysłowej w Anglii i w innych krajach.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>rewolucja agrarna, maszyna parowa, rewolucja przemysłowa.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wymienić cechy charakterystyczne rewolucji przemysłowej, - zidentyfikować najważniejsze wynalazki i odkrycia XVIII i XIX w.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1782, 1825.</p> <p>Uczeń rozumie: - przyczyny rewolucji przemysłowej.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić przemiany w rolnictwie w XVIII i na początku XIX w., - wyjaśnić, dlaczego Anglię określano terminem „warsztat świata”, - podać przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska naturalnego.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>plodozmian, klasa społeczna, związki zawodowe, liberalizm,</i> - różnice między stanem a klasą społeczną.</p> <p>Uczeń potrafi: - wytłumaczyć, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Anglii, - <i>scharakteryzować przemiany społeczne, które nastąpiły pod wpływem rewolucji przemysłowej,</i> - wyjaśnić główne założenia idei liberalizmu.</p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić następstwa ekonomiczne i społeczne zastosowania najważniejszych wynalazków i odkryć XVIII i XIX w.,</i> - dostrzec powiązania między rewolucją przemysłową, przemianami społecznymi a wykształceniem się nowej ideologii – liberalizmu.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić skutki rewolucji przemysłowej.</p>

<p>15. W Europie XIX stulecia</p>	<p>Uczeń potrafi: - opisać zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w., - podać przykłady walki z biedą i wyjaśnić, czy były one skuteczne.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: klasa średnia, styl wiktoriański, biedermeier. Uczeń potrafi: - omówić relacje między przedstawicielami klasy średniej a robotnikami, - przedstawić stosunek społeczeństwa w I połowie XIX w. do spraw związanych z higieną.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1837–1901, - postać: królowej Wiktorii. Uczeń rozumie: - pojęcie: antyseptyka. Uczeń potrafi: - scharakteryzować postawy różnych klas społecznych w I połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń rozumie: - na czym polegała sprzeczność interesów między robotnikami a zamożną klasą średnią. Uczeń potrafi: - wymienić przyczyny różnic społecznych.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić postępowanie zamożnych przedstawicieli klasy średniej.</p>
<p>16. Romantyczna Europa</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Ludwiga van Beethovena, Adama Mickiewicza, Fryderyka Chopina. Uczeń rozumie: - pojęcie: romantyzm. Uczeń potrafi: - umiejscowić romantyzm w czasie i przestrzeni, - wymienić główne cechy malarstwa i architektury epoki romantyzmu.</p>	<p>Uczeń zna: - główne cechy romantycznego artysty. Uczeń rozumie: - pojęcia: wybitna jednostka, wieszcz. Uczeń potrafi: - wyjaśnić genezę romantyzmu, - scharakteryzować założenia romantyzmu, - określić rolę wybitnej jednostki w społeczeństwie epoki romantyzmu.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Johanna Wolfganga Goethe, Eugène'a Delacroix. Uczeń rozumie: - pojęcie: styl neogotycki. Uczeń potrafi: - wyjaśnić, co odróżniało Ludwiga van Beethovena od wcześniejszych kompozytorów.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: okultyzm. Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaką rolę w XIX w. odgrywała literatura.</p>	

<p>17. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p> <p>Część I. Zjednoczenie Włoch</p> <p>Część II. Zjednoczenie Niemiec</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1861, 1871, - postacie: <i>Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldiego, Ottona von Bismarcka.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>zjednoczenie oddolne, zjednoczenie odgórne.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie obszar Królestwa Włoch i Cesarstwa Niemieckiego.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1859–1870, 1866, 1870, - postacie: Wiktora Emanuela II, Wilhelma I.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: wyprawa tysiąca.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić cele i etapy zjednoczenia Włoch i Niemiec, - lokalizować na mapie najważniejsze miejsca i obszary związane z kolejnymi etapami zjednoczenia Włoch i Niemiec.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: „czerwone koszule”.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić sytuację polityczną Włoch i Niemiec po kongresie wiedeńskim, - <i>dostrzec podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie zjednoczenia Włoch i Ottona von Bismarcka w procesie zjednoczenia Niemiec.</p>	
<p>18. Jaka będzie Ameryka?</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1861–1865, - postać: <i>Abrahama Lincolna.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>Unia, secesja, Konfederacja, wojna secesyjna.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wymienić najważniejsze różnice między Północą a Południem Stanów</i></p>	<p>Uczeń zna: - postać: Roberta Lee.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: abolicjonizm, wojna totalna, - związek między wydaniem <i>Proklamacji zniesienia niewolnictwa</i> a przebiegiem działań wojennych.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności, w których</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1860, 1861, 1863, 1865.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Ameryka Łacińska, jankesi.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić przebieg wojny secesyjnej, - wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z przebiegiem wojny secesyjnej.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Winfielda Scotta.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Ku-Klux-Klan, segregacja rasowa.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić cele i działalność Ku-Klux-Klanu, - przedstawić sytuację czarnej ludności Stanów</p>	

	Zjednoczonych, - opisać przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.	doszło do secesji 11 stanów Południa.		Zjednoczonych po zakończeniu wojny secesyjnej.	
19. „Brzemie białego człowieka”?	<p>Uczeń zna: - ramy chronologiczne kolonializmu i imperializmu.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>kolonia, kolonializm, imperium, imperializm, rasizm.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny i sytuować w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w., - wymienić czynniki, które umożliwiły państwom europejskim podporządkowanie sobie większości świata.</p>	<p>Uczeń zna: - metody, jakich używały państwa w celu podporządkowania sobie kolonizowanych terenów.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: metropolia, polityka „pośredniego panowania”.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz kolonizowanych społeczności i państw.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1880–1914.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: faktoria, Angielska Kompania Wschodnioindyjska, powstanie Mahdiego, wojna opiumowa, gubernator.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać różne formy oporu wobec kolonizatorów i wyjaśnić przyczyny niepowodzeń tych działań, - przedstawić politykę imperialną Wielkiej Brytanii.</p>	<p>Uczeń rozumie: - wpływ przemian gospodarczych i społecznych na rozwój imperializmu.</p> <p>Uczeń potrafi: - ocenić pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz kolonizowanych społeczności i państw.</p>	

20. „Widmo komunizmu”	<p>Uczeń zna: - datę: 1848, - postacie: <i>Karola Marksa, Fryderyka Engelsa.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>socjalizm, komunizm, marksizm, walka klas, proletariat, rewolucja socjalistyczna.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić główne założenia idei socjalizmu,</i> - <i>przedstawić poglądy Karola Marksa i Fryderyka Engelsa.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: nadprodukcja, kryzys gospodarczy.</p> <p>Uczeń potrafi: - wymienić cele, do których dążyli robotnicy, i stosowane przez nich metody walki, - omówić zmiany w położeniu robotników w XIX w., - <i>opisać zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: koncern, kartel, monopol, <i>socjaldemokracja, ateizm, socjalizm naukowy,</i> - wpływ przemian gospodarczych i społecznych na kształtowanie się ideologii socjalizmu i komunizmu.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać funkcjonowanie gospodarki uprzemysłowionych krajów Europy i Stanów Zjednoczonych w II połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Leona XIII.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: utopia.</p> <p>Uczeń potrafi: - dostrzec wpływ ideologii socjalistycznej na kształtowanie się świadomości społecznej i politycznej robotników, - porównać ideologię komunistyczną z nauką Kościoła.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać najważniejsze błędy w poglądach wyrażanych przez Karola Marksa i Fryderyka Engelsa.</p>
21. Na przełomie wieków	<p>Uczeń zna: - ramy chronologiczne drugiej rewolucji przemysłowej.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>druga rewolucja przemysłowa (rewolucja techniczna).</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>zidentyfikować</i></p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena, Marii Skłodowskiej-Curie, Karola Darwina, Thomasa Edisona.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: teoria ewolucji.</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać różnice</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1871–1914, - postacie: Karla Benza, braci Wright, Grahama Bella, braci Lumière, Claude’a Moneta.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>kultura masowa, powszechne prawo wyborcze, partia polityczna, emancypacja, piękna</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: sufrażystki.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić następstwa ekonomiczne i społeczne zastosowania najważniejszych wynalazków i odkryć XIX i początków XX w.,</i> - omówić metody i efekty walki kobiet o</p>	

	<p><i>najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX i początków XX w.,</i></p> <p>- wymienić cechy charakterystyczne drugiej rewolucji przemysłowej (rewolucji technicznej).</p>	<p>między pierwszą a drugą rewolucją przemysłową,</p> <p>- <i>przedstawić skutki przewrotu technicznego i postępu cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego.</i></p>	<p><i>epoka (la belle époque), impresjonizm,</i></p> <p>- powody, dla których przełom XIX i XX w. został nazwany piękną epoką.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>- <i>scharakteryzować przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego,</i></p> <p>- <i>przedstawić nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe.</i></p>	<p>zrównanie w prawach z mężczyznami.</p>	
<p>„Świat pędzi coraz szybciej”... (lekcja powtórzeniowa)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>- <i>najważniejsze postacie i wydarzenia z historii powszechnej XIX w.,</i></p> <p>- <i>umowne ramy czasowe XIX w.,</i></p> <p>- <i>najważniejsze wynalazki i odkrycia dokonane od II połowy XVIII do początków XX w. oraz sposoby ich zastosowania.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>- <i>wyjaśnić, na czym polegał porządek</i></p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>- <i>wpływ przemian cywilizacyjnych na społeczeństwo, gospodarkę i politykę państw europejskich w XIX w.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>- <i>podać przyczyny, które doprowadziły do załamania się porządku powiędzkiego,</i></p> <p>- <i>scharakteryzować przemiany gospodarcze, które zaszły w państwach europejskich</i></p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>- <i>omówić sposoby praktycznej realizacji idei praw człowieka w XIX i na początku XX w.,</i></p> <p>- <i>scharakteryzować XIX-wieczny imperializm,</i></p> <p>- <i>przedstawić przemiany, jakie zaszły w kulturze i sztuce w XIX w.</i></p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>- <i>opisać zmiany w wojskowości w XIX w.</i></p>	

	<i>europijski ustanowiony na kongresie wiedeńskim.</i>	<i>i Stanach Zjednoczonych pod koniec XVIII i w XIX w.</i>			
Świat w latach 1815–1914 (sprawdzian wiadomości)					
22. Polska po kongresie wiedeńskim	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1815, - postać: <i>wielkiego księcia Konstantego</i>, - <i>decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: <i>germanizacja.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>wskazać na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postać: <i>Ksawerego Druckiego-Lubeckiego.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: <i>autonomia, ziemie zabrane, uwłaszczenie.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>scharakteryzować ustrój Królestwa Polskiego,</i> - wymienić przypadki łamania konstytucji przez władców Rosji, - przedstawić osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1823, - postać: Adama Czartoryskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: <i>departament, ziemianie, inteligencja.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>wyjaśnić cele i opisać metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej oraz Śląska,</i> - opisać sytuację gospodarczą panującą w Wielkim Księstwie Poznańskim i w Galicji, - opisać sytuację polityczną Galicji po 1815 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>porównać zakres autonomii Królestwa Kongresowego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Rzeczypospolitej Krakowskiej,</i> - <i>ocenić osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>omówić przebieg i skutki ekonomiczne uwłaszczenia chłopów w Wielkim Księstwie Poznańskim.</i>

<p>23. Powstanie listopadowe</p> <p>Część I. Od niezadowolenia do nocy listopadowej</p> <p>Część II. Powstanie listopadowe</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 29 XI 1830, 1830–1831, - postacie: Mikołaja I, Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>sprzysiężenie podchorążych</i>, noc listopadowa.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>sytuować w czasie i przestrzeni powstanie listopadowe</i>, - <i>przedstawić przyczyny wybuchu powstania</i>.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1832, - postać: <i>Jana Skrzyneckiego</i>.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: Statut organiczny, - przyczyny klęski powstania.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>omówić przebieg nocy listopadowej i wydarzeń lat 1830–1831</i>, - <i>wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania</i>, - omówić system represji wprowadzony przez cara Mikołaja I po klęsce powstania.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Sowińskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: dyktator powstania.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>podać przykłady tajnych stowarzyszeń i przedstawić cele ich działalności</i>, - <i>omówić różne postawy Polaków w czasie nocy listopadowej i powstania</i>, - <i>rozdzielić bezpośrednio i długofalowe następstwa wydarzeń z lat 1830–1831</i>.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Waleriana Łukasińskiego, Iwana Paskiewicza.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: filomata, katorga.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>ocenić różne postawy Polaków w czasie nocy listopadowej i powstania</i>, - <i>ocenić znaczenie powstania listopadowego dla trwania idei niepodległościowej</i>.</p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>przedstawić argumenty „za” i „przeciw” w dyskusji na temat szans na zwycięstwo w powstaniu</i>.</p>
<p>24. Po klęsce</p> <p>Część I. Wielka Emigracja</p> <p>Część II. Kraj po powstaniu</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1846, 1848, - postać: Jakuba Szeli.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Wielka Emigracja</i>, <i>Hotel Lambert</i>, <i>Towarzystwo Demokratyczne Polskie</i>, rabacja, - przyczyny emigracji Polaków po powstaniu</p>	<p>Uczeń zna: - liczebność i kierunki emigracji Polaków po powstaniu listopadowym.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: mesjanizm.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>omówić sytuację Polaków po klęsce powstania</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: emisariusz, gubernia, - złożoność przyczyn wystąpień chłopskich w Galicji w 1846 r.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>podać przyczyny popularności idei mesjanizmu w społeczeństwie polskim</i>,</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Wiktora Heltmana, Tadeusza Krępowieckiego.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>przedstawić okoliczności wybuchu i upadku powstania krakowskiego oraz jego skutki</i>, - <i>dostrzec wpływ idei</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić związki polskiej literatury romantycznej z historią narodu</i>.</p>

	listopadowym. Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować główne nurty i postacie Wielkiej Emigracji,</i> - opisać wydarzenia, jakie zaszły podczas rabacji galicyjskiej.	listopadowego w zaborze rosyjskim i na ziemiach zabranych oraz w zaborze pruskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej.	- omówić przebieg Wiosny Ludów na ziemiach polskich, - <i>rozdzielić bezpośrednio i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych.</i>	romantycznych na postawy Polaków.	
25. Powstanie styczniowe	Uczeń zna: - daty: 22/23 I 1863, 1863–1864, 1864, - postać: <i>Romualda Traugutta.</i> Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>branka.</i> Uczeń potrafi: - <i>sytuować w czasie i przestrzeni powstanie styczniowe,</i> - <i>przedstawić przyczyny powstania styczniowego.</i>	Uczeń zna: - postać: Aleksandra II. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>odwilż, „czerwoni”, „biali”.</i> Uczeń potrafi: - omówić sytuację w Królestwie Polskim przed powstaniem styczniowym, - <i>przedstawić przebieg i skutki powstania styczniowego,</i> - porównać program „czerwonych” z programem „białych”.	Uczeń zna: - datę: 1860, - postać: Aleksandra Wielopolskiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>konspiracyjny, rewolucja moralna, Rząd Narodowy, tajne państwo.</i> Uczeń potrafi: - <i>porównać przebieg i charakter powstania listopadowego i styczniowego,</i> - omówić organizację i sposób działania tajnego państwa.	Uczeń potrafi: - opisać relacje między stronnictwami „czerwonych” i „białych”, - przedstawić problem chłopski w czasie powstania oraz sposoby jego rozwiązania przez władze powstańcze i rosyjskie.	Uczeń potrafi: - ocenić działalność Aleksandra Wielopolskiego, - dokonać bilansu powstania styczniowego.
26. „Nie damy pogrześć mowy”... Część I. Rusyfikacja i	Uczeń zna: - postacie: <i>najwybitniejszych przedstawicieli polskiej kultury z II połowy XIX i</i>	Uczeń zna: - datę: 1901–1902, - główne założenia <i>polskiego pozytywizmu i Młodej Polski.</i> Uczeń rozumie:	Uczeń zna: - daty: 1871–1878, 1885, - postać: <i>Michała Drzymały.</i> Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>szkoła krakowska.</i> Uczeń potrafi: - omówić efekty <i>rusyfikacji i</i>	Uczeń rozumie: - związek między <i>klęską idei powstań narodowych a cechami polskiego pozytywizmu.</i>

<p>germanizacja</p> <p>Część II. „Przy tobie, Najjaśniejszy Panie”...</p>	<p>początków XX w., - <i>metody walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją</i>, - ramy chronologiczne polskiego pozytywizmu i Młodej Polski. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>rusyfikacja</i>, <i>pozytywizm</i>, - <i>potrzebę walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją</i>. Uczeń potrafi: - opisać sytuację panującą w zaborze rosyjskim po stłumieniu powstania styczniowego.</p>	<p>- pojęcia: <i>praca organiczna</i>, <i>praca u podstaw</i>, <i>trójlojalizm</i>, <i>Młoda Polska</i>. Uczeń potrafi: - <i>porównać warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego</i>, - wyjaśnić, na czym polegała autonomia Galicji.</p>	<p>- pojęcia: <i>generał-gubernator</i>, <i>Kulturkampf</i>, <i>rugi pruskie</i>, <i>Komisja Kolonizacyjna</i>. Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić cele i opisać metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej</i>, - <i>rozróżniać bezpośrednio i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych</i>.</p>	<p>germanizacji, prowadzonych od II połowy XIX w., - <i>scharakteryzować i ocenić zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców</i>.</p>	
<p>27. Socjaliści i narodowcy</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1905–1907, - postać: <i>Romana Dmowskiego</i>, - <i>nazwy polskich partii politycznych i ich założenia programowe</i>. Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>endecja</i>. Uczeń potrafi: - <i>przedstawić główne</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1893, 1895, - postać: <i>Wincentego Witosa</i>. Uczeń potrafi: - <i>omówić rozwój gospodarczy ziem polskich w II połowie XIX w.</i>, - <i>porównać warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1882, 1900, - postacie: <i>Ludwika Waryńskiego</i>, <i>Mikołaja II</i>. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>antysemityzm</i>, <i>egoizm narodowy</i>, <i>„krwawa niedziela”</i>, <i>Duma</i>. Uczeń potrafi: - <i>przedstawić przyczyny,</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - <i>przyczyny konfliktu między PPS a endecją w czasie rewolucji 1905 r.</i> Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować strukturę narodowościową ziem polskich w II połowie XIX w.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - <i>wpływ idei socjalizmu, nacjonalizmu i demokracji na kształtowanie się polskiego ruchu politycznego</i>.</p>

	<i>nurty życia politycznego pod zaborami w końcu XIX i na początku XX w.</i>	<i>połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego.</i>	przebieg i skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich.		
Polska w latach 1815–1914 (lekcja powtórzeniowa)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Polski w latach 1815–1914. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie podział terytorialny ziem polskich po 1815 r., - omówić polskie dążenia do odzyskania niepodległości. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać najważniejsze przyczyny klęsk polskich powstań narodowych, - omówić politykę państw zaborczych wobec mieszkających na ich terytorium Polaków, - porównać różne postawy Polaków wobec zaborców. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływ romantyzmu i pozytywizmu na kształtowanie poglądów Polaków na temat metod walki o niepodległość państwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować przemiany polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturalne, jakie zaszły na ziemiach polskich w latach 1815–1914. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rolę polskiej literatury jako metody walki przeciw rusyfikacji i germanizacji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić różne postawy Polaków wobec zaborców, - wyjaśnić, czym jest nowoczesny naród. 	
Polska pod zaborami (sprawdzian wiadomości)					
28. Wybuch wielkiej wojny Część I. Od „zbrojnego pokoju” do wybuchu wojny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 28 VI 1914, 1914–1918, - postać: Franciszka Ferdynanda. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: <i>Trójprzymierze</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1915, II–XII 1916, VI–XI 1916, II 1917, - cele wojenne najważniejszych państw biorących udział w I wojnie światowej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1882, 1907, VI 1916, - postać: Aleksieja Brusilowa. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: wyścig zbrojeń, „zbrojny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - złożoność przyczyn, które doprowadziły do wybuchu I wojny światowej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić postawę społeczeństw państw 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumentować w dyskusji na temat tego, kto był odpowiedzialny za wybuch wielkiej wojny.

<p>Część II. I wojna światowa</p>	<p>(<i>państwa centralne</i>), <i>Trójporozumienie (ententa)</i>, wielka wojna. Uczeń potrafi: - wymienić główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz umiejscowić je na politycznej mapie świata i Europy, - wymienić najważniejsze państwa tworzące sojusze Trójprzymierza i Trójporozumienia.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>wojna pozycyjna, nieograniczona wojna podwodna.</i> Uczeń potrafi: - omówić przebieg działań zbrojnych na frontach zachodnim i wschodnim, - wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny.</p>	<p>pokój”, orędzie, ultimatum, plan Schlieffena, „cud nad Marną”, ofensywa Brusilowa, - znaczenie określenia: „wrzenie w bałkańskim kotle”. Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu I wojny światowej, - <i>scharakteryzować specyfikę działań wojennych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych,</i> - podać cele rozpoczęcia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej.</p>	<p>europejskich wobec wybuchu I wojny światowej.</p>	
<p>29. „Cała władza w ręce rad!”</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 3 III (18 II) 1917, 7 XI (25 X) 1917, III 1918, - postać: <i>Włodzimierza Lenina.</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>rewolucja lutowa, bolszewicy,</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1917–1922, XI 1917, - postanowienia dekretów o pokoju i ziemi oraz ustalenia pokoju brzeskiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>rady</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1918–1922, XII 1922. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>nacjonalizacja, „czerwoni”, „biali”, Armia Czerwona, czerwony terror, Czeka,</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować reakcję Europy na wydarzenia w Rosji,</i> - dostrzec wpływ jednostki na losy narodów i państw na przykładzie działalności Włodzimierza Lenina.</p>	<p>Uczeń rozumie: - rolę propagandy jako środka umożliwiającego uzyskanie władzy.</p>

	<p>rewolucja październikowa.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r. 	<p>delegatów robotniczych i żołnierskich, dwuwładza, pokój brzeski,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyczyny popularności haseł głoszonych przez bolszewików. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić okoliczności przejęcia przez bolszewików władzy w Rosji. 	<p>obóz koncentracyjny, łagier.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji, - omówić politykę wewnętrzną bolszewików po przejęciu władzy w Rosji, - opisać bezpośrednio następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy. 		
30. Koniec wojny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: IV 1917, 11 XI 1918, VI 1919, - główne postanowienia traktatu wersalskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: zasada samostanowienia narodów, traktat wersalski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić przyczyny przystąpienia USA do wojny. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postać: Woodrowa Wilsona, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: U-Boot, alianci, - wpływ wydarzeń w Rosji i przystąpienia USA do wojny na przebieg konfliktu, - przyczyny niezadowolenia Niemiec z postanowień traktatu wersalskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić i wskazać na 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: I 1918, - postacie: Georges 'a Clemenceau, Davida Lloyd George 'a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: demobilizacja, „wielka trójka”, reparacje, pandemia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić okoliczności rozpadu Austro-Węgier, - opisać okoliczności zakończenia wielkiej wojny, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica w ocenie I wojny światowej w Europie Zachodniej i w Europie Środkowo-Wschodniej, - ocenić program „pokoju bez zwycięstwa” prezydenta Woodrowa Wilsona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić traktat wersalski z punktu widzenia państw zwyciężczych i Niemiec.

		mapie państwa powstałe po rozpadzie Austro-Węgier, - opisać polityczne i społeczne skutki I wojny światowej.	- omówić program „pokoju bez zwycięstwa” prezydenta Woodrowa Wilsona.		
31. Niepodległa Polska Część I. Droga do niepodległości Część II. Odrodzona Polska	Uczeń zna: - daty: 5 XI 1916, 11 XI 1918, - postać: <i>Józefa Piłsudskiego</i> , - okoliczności, w których doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>orientacja proaustriacka, orientacja prorosyjska, akt 5 listopada</i> . Uczeń potrafi: - opisać poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych.	Uczeń zna: - daty: VIII 1914, VIII 1917, I 1918. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Legiony Polskie, Komitet Narodowy Polski</i> . Uczeń potrafi: - przedstawić polski czyn zbrojny podczas wielkiej wojny, - scharakteryzować stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej, - omówić sytuację państwa polskiego w pierwszych dniach niepodległości.	Uczeń zna: - datę: IX 1917, - postać: <i>Józefa Hallera</i> . Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>blękitna armia, Rada Regencyjna</i> . Uczeń potrafi: - wyjaśnić międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej.	Uczeń rozumie: - znaczenie aktu 5 listopada dla umiędzynarodowienia sprawy polskiej podczas I wojny światowej. Uczeń potrafi: - dostrzec wpływ jednostki na losy narodu na przykładzie działalności Józefa Piłsudskiego.	Uczeń potrafi: - ocenić wysiłek zbrojny Polaków.
Wielka wojna (lekcja powtórzeniowa)	Uczeń zna: - najważniejsze postacie i wydarzenia z historii świata i Polski w latach 1914–1918,	Uczeń rozumie: - specyfikę konfliktu, jakim była I wojna światowa. Uczeń potrafi: - wskazać najważniejsze	Uczeń potrafi: - omówić układ sił politycznych w powojennej Europie, - synchronizować oraz oceniać wydarzenia z	Uczeń rozumie: - wpływ I wojny światowej na przemiany polityczne, społeczne i świadomość obywateli państw europejskich.	

	<i>- nowe rodzaje broni użyte podczas I wojny światowej.</i>	<i>różnice między I wojną światową a wcześniejszymi konfliktami.</i>	<i>historii powszechnej i dziejów Polski z lat 1914–1918.</i>		
I wojna światowa (sprawdzian wiadomości)					